

Малицька Ірина Дмитрівна
старший науковий співробітник
Відділу компаративістики інформаційно-освітніх інновацій,
Інститут інформаційних технологій і засобів навчання НАПН України,
м. Київ, Україна

ІНСТРУМЕНТИ ОЦІНЮВАННЯ ІК-КОМПЕТЕНТНОСТІ ВЧИТЕЛІВ ВЕЛИКОЇ БРИТАНІЇ

Набуття і розвиток навичок 21-століття, цифрова грамотність, розвиток Цифрової Європи задекларований у Цифровому плану дій для Європи (Digital Agenda for Europe) [1] залежить від якісного навчання учнів і студентів, яке можуть здійснювати тільки висококваліфіковані спеціалісти. Для досягнення поставлених цілей рівень підготовки вчителів має відповідати сучасним вимогам і викликам суспільства.

Система освіти Великої Британії у процесі впровадження освітньої реформи 2014 року, спрямованої на підвищення рівня ІК-компетентності практично всього населення країни, підвищення мотивації учнів, студентів до поглибленого опанування інформаційними технологіями, програмуванням, зіштовхнулася з недостатньою підготовкою вчителів, які б сформуливали в учнів відповідні вміння та навички.

Огляд, який був проведений у квітні 2016 року щодо вміння вчителів використовувати ІКТ у навчальному процесі показав, що практично половина опитуваних вчителів не використовують технології у процесі викладання. Причиною такого стану є незадовільна підготовка самих вчителів до використання ІКТ, а також незадовільний стан технічного оснащення шкіл, відсутність їх підключення до інтернету. Як у початковій, так і у середній школі вчителі не знають як краще інтегрувати ІКТ у навчальні плани і програми. Було виявлено, що 50% вчителів державних навчальних закладів визнають свою неготовність щодо використання ІКТ, у порівнянні з вчителями, які працюють у приватних школах (43,9%) [2].

Країни Європи, в тому числі і Велика Британія, у проведенні освітніх реформ керуються такими основоположними міжнародними документами як: Стратегічна рамка ЄС з освіти і підготовки 2020 (EU's Strategic Framework for Education and Training 2020) [3], Цифровий план дій для Європи (Digital Agenda for Europe) [1], Рекомендації Європейського Парламенту і Ради („Ключові компетентності для навчання упродовж життя” 2006 (Key Competences for Lifelong Learning, 2006) [4], „Європейська рамка кваліфікацій для освіти упродовж життя” (European Qualifications Framework for Lifelong Learning, 2008) [5] та інші.

Проблеми впровадження ІКТ у навчальний процес школи, відповідність підготовки вчителя до інтегрування інформаційних технологій у професійну діяльність вивчають такі вчені Великої Британії як: Дж. Брунер, В. Дойс, С. Хенесі, С. Кенвел, Л. Ньютон, Л. Роджерс, Л.Сюзерленд та інші.

Професійній освіті і підготовці вчителів у Великій Британії присвячені роботи таких вітчизняних науковців як: М.П.Лещенко, О.І.Локшина, Л.П.Пуховська, А.В.Парінов, С.І.Синенко, Ю.В.Кіщенко, Н.М.Авшенюк.

Оцінювання інформаційно-комунікаційної компетентності є предметом дослідження таких вітчизняних (Биков В. Ю., Морзе Н. В., Лукіна Т. О., Ляшенко О. І., Жук Ю. О., Жалдак М. І., Спірін О. М., Овчарук О. В., Литвинова С. Г. та ін.) і зарубіжних (Г. Айзенк, С. Берт, К. Гіпс, Д. Уільям та інші) учених.

Спираючись на рекомендації фахівців ЄС *Підтримка розвитку компетентності вчителя для покращення результатів навчання* (Supporting teacher competence development for better learning outcomes) [6] у 2015 році освітянами Великої Британії були розроблені рекомендації з атестації вчителів і директорів шкіл, (Teacher's Appraisal Policy), що спрямовані на підтвердження рівнів їх кваліфікації, визначення недоліків у роботі, подальшу спрямованість на професійний розвиток [7].

Відповідно до вищезазначених рекомендацій, у підсумковому звіті з оцінювання професійної діяльності вчителів [7] оцінювання ІК-компетентності проводиться за шкалою від 4-х (найнижчий рівень) до 1-го (найвищий рівень) :

Таблиця 1

Рівні	Вимоги щодо використання навчальних ресурсів
4	Інформаційно-комунікаційні технології або інтерактивні ресурси зовсім не використовуються
3	Інформаційно-комунікаційні технології або інтерактивні ресурси використовуються компетентно (достатньо)
2	Інформаційно-комунікаційні технології або інтерактивні ресурси використовуються творчо і ефективно з метою підтримки навчання учнів
1	Доцільне і вибіркоче використання ІКТ та інтерактивних технологій з метою підвищення мотивації, рівня навчальних досягнень учнів.

З огляду на те, що подальший розвиток системи освіти Великої Британії спрямований на повну автономію, «академізацію» всіх початкових і середніх шкіл, яка повинна завершитися до 2022 року [8], методи та інструменти з оцінювання ІК-компетентності кожна школа обирає самостійно.

Зважаючи на цілі окреслені освітньою реформою 2014 року, однією з яких є підвищення рівня ІК-компетентності громадян країни починаючи з початкової школи, вимагає від викладацького складу постійного удосконалення своїх вмінь і навичок з використання ІКТ, підвищує їх рівень ІК-компетентності. Результат атестації професійної діяльності як вчителя, так і директора школи ураховує наявність сертифікатів, які підтверджують проходження відповідних курсів, більшість з яких проводиться онлайн, і демонструють не тільки набуті вміння та навички, але й підтверджують бажання і прагнення до саморозвитку, самоудосконалення з використання ІКТ у навчальному процесі.

Кількість таких курсів постійно збільшується, але на цей час можна зазначити декілька найбільш поширених, рекомендованих Департаментом освіти.

Atomic Learning [9], онлайн курси засновані у 2000 році групою викладачів з ІКТ. Курсами користуються і проходять навчання мільйони студентів більш ніж у 45 країнах світу. Навчання сфокусоване на практичному застосуванню ІКТ в освіті для студентів, викладачів з різних предметів, шкільного персоналу. Основні напрями:

- *Підготовка з ІКТ для сучасного навчання* – використання ІКТ під час проведення уроків, навчальних проектів, інструменти з оцінювання вмінь та навичок використання ІКТ.
- *Розвиток штату викладачів* – підготовка персоналу школи до набуття і використання технологічних навичок під час і після уроку, безперервний розвиток своєї професійної діяльності використовуючи ІКТ, розвиток критичного мислення.
- *Інтегровані інструменти і підтримка* для підвищення ефективності навчання. У розділі розміщена велика підбірка цифрових інструментів для забезпечення учнів сучасним навчанням з миттєвим доступом до різних навчальних онлайн ресурсів.

Запропоновано декілька різних варіантів онлайн оцінювання, які адаптовані до вимог шкіл, коледжів, університетів, включаючи оцінювання стандартів ISTE, базове само оцінювання, базове оцінювання навичок з комп'ютерної грамотності і популярних програмних додатків розрахованих на учнів і вчителів.

Оцінювання стандартів ISTE сфокусовано на застосуванні технологій. Інструментарій допомагає школам, коледжам, університетам визначити основні напрями подальшого розвитку вчителя і спрямувати учнів до відповідного використання технологій, коли це необхідно.

Оцінювання технологічних навичок – можливість пройти онлайн підготовку з комп'ютерної грамотності та популярних додатків Microsoft® Office (140 курсів на цей час).

Після кожного курсу проводиться оцінювання навчальних досягнень, ІК-компетентності вчителя.

Самооцінка – швидкий і простий онлайн інструмент, який надає можливість перевірити себе, наскільки ви опанували тими чи іншими технологіями, використовуючи для цього відповідні інструменти.

Всі вищезазначені курси і проведення процесу оцінювання можливо тільки після реєстрації на сайті, деякі сервіси, послуги і представлені продукти є платними. Після проходження курсів видаються Сертифікати.

Future Learn [10], кількість слухачів досягла 4,998,344 охоплюючи різні континенти і країни світу, дуже швидко розвиваються і стають популярними. У їх розробках приймають участь 103 освітні інституції (університети, освітні міжнародні організації, бізнес структури, провайдери освітніх послуг) з усього світу.

Курси, постійно оновлюються охоплюючи різні напрями за такими категоріями: Бізнес і менеджмент; Креативне мистецтво і медіа; Здоров'я і психологія; Історія; Мови і культури; Право; Література; Природа та оточуюче середовище; Онлайн і цифровий; Політика і сучасний світ; Наука, математика і технології; Спорт і відпочинок; Навчання і викладання.

Існують як базові так і поглиблені програми з викладання різних предметів. Кожен вчитель може зареєструвавшись пройти один з таких безкоштовних курсів і отримати відповідний сертифікат.

Інститут TES (TES - Times Educational Supplement) [11] найбільш швидко зростаюча цифрова спільнота, а також найбільша професійна мережа вчителів (більш ніж 7,7 млн. зареєстрованих користувачів онлайн в 197 країнах) спрямована на розвиток та удосконалення професійної діяльності вчителя і адміністрації шкіл впродовж їх роботи у навчальному закладі. У процесі підготовки використовується онлайн і змішане навчання, охоплює початкову підготовку вчителів і безперервний професійний розвиток, включає курси для вчителів-предметників. Проходження програм дозволяє отримати Кваліфікаційний статус вчителя, а також Сертифікат з післядипломної освіти вчителя. У програмах окремим пунктом окреслених цілей визначено: *Вневне використання нових технологій*, маючи на увазі впровадження інноваційних освітніх технологій не тільки у навчальний процес, а й у адміністрування школою.

Мережа педагогічної майстерності в області комп'ютерних наук (Network of Teaching Excellence in Computer Science - NoE) [12] - національна спільнота професійної практики. Це співтовариство є партнерством між школами, університетами, ІТ-роботодавцями і професійними організаціями. Створена у рамках мережі *Комп'ютинг у школі*, будучи частиною Британського комп'ютерного товариства BCS (British Computer Society – BCS), яке разом з Департаментом освіти Великої Британії надає фінансову підтримку.

Навчальні програми і курси з безперервного професійного розвитку включають тренінги, підтримку тьютора, моніторинг та оцінювання отриманих знань, співпрацю з колегами.

Мережа підтримується цілим рядом партнерів, таких, як Департамент освіти (DfE), Microsoft, Google, Рада професорів і керівників з Компютингу, OCR і AQA.

Національна асоціація директорів шкіл (The National Association of Head Teachers - NANT) [13] надає можливість пройти курси з підвищення кваліфікації керівників, адміністрації шкіл. Курси спрямовані на розвиток професійних навичок, охоплюючи такі напрями як менеджмент школи, контроль якості, вплив освітньої політики і практики на розвиток школи, впровадження інноваційних технологій у процес адміністрування школою тощо.

Крім вищезазначених онлайн курсів як інструмент використовуються віртуальне середовище Khan Academy, а також YouTube, Twitter, Skype Classroom, Google+, Google Apps тощо.

Рішення про проходження такого курсу вчитель приймає або сам відповідно свого особистого плану професійного розвитку, або такий курс може бути запропонований атестаційною комісією після проходження атестації.

Сертифікати отримані після закінчення онлайн курсів ураховуються під час проведення атестації професійної діяльності вчителя, директора школи. До уваги беруться не тільки отримані відповідні вміння та навички, але й їх вдале, обізнане впровадження у навчальний процес, що за результатом атестації впливає на зміну заробітній платні і кар'єрному зростанні.

Список використаних джерел

1. Digital Agenda for Europe (DAE) [Електронний ресурс] / European Commission official site. — Режим доступу : <http://ec.europa.eu/digital-agenda/en/digital-agenda-europe>
2. The Digital Skills Committee [Електронний ресурс] / Офіційний сайт Парламенту Великої Британії. — Режим доступу : <http://www.parliament.uk/business/committees/committees-a-z/lords-select/digital-skills-committee/news/report-published/>
3. Council conclusions of 12 May 2009 on a strategic framework for European cooperation in education and training ('ET 2020') 2009/C 119/02 / EUR-lex access to European Union Law [Електронний ресурс]. — Режим доступу : [http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/ALL;ELX_SESSIONID=hbyVJKOCTK1WGDGKnG4bl8Tp2T2mwwknj38V6yqnl81BD6NwXQBy!-1095106434?uri=CELEX:52009XG0528\(01\)](http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/ALL;ELX_SESSIONID=hbyVJKOCTK1WGDGKnG4bl8Tp2T2mwwknj38V6yqnl81BD6NwXQBy!-1095106434?uri=CELEX:52009XG0528(01)).
4. Key Competences for Lifelong Learning, 2006) [Електронний ресурс] / сайт Європейського Союзу. — Режим доступу : http://europa.eu/legislation_summaries/education_training_youth/lifelong_learning/c11090_en.htm
5. European Qualifications Framework for Lifelong Learning, 2008 [Електронний ресурс] / Сайт Європейського Союзу. — Режим доступу : http://europa.eu/legislation_summaries/internal_market/living_and_working_in_the_internal_market/c11104_en.htm
6. Підтримка розвитку компетентності вчителя для покращення результатів навчання (Supporting teacher competence development for better learning outcomes [Електронний ресурс] / сайт Європейського Союзу. — Режим доступу: http://ec.europa.eu/dgs/education_culture/repository/education/policy/school/doc/teachercomp_en.pdf
7. Teacher's Appraisal Policy 2015\2016 [Електронний ресурс] / REACh2 Academy Trust. - Режим доступу: <http://reach2.org/about-us/how-we-work/>
8. Summary of the Education and Adoption Act 2016 [online] / UK Parliament official site. — Available from: <http://services.parliament.uk/bills/2015-16/educationandadoption.html> (in English)..
9. Atomic Learning [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <https://www-q.atomiclearning.com/uk/assessment>
10. Future Learn [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <https://www.futurelearn.com>
11. Інститут TES [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <https://www.tes.com/institute/school-direct-itt-programme>
12. Мережа педагогічної майстерності в області комп'ютерних наук (Network of Teaching Excellence in Computer Science) [Електронний ресурс] / сайт Британського комп'ютерного товариства BCS. — Режим доступу: <http://academy.bcs.org/content/network-teaching-excellence-computer-science>
13. Національна асоціація директорів шкіл (The National Association of Head Teachers) [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://www.naht.org.uk/welcome/about-naht/history>